גרעינין. מתקיפין דפרקין דלעיל תוך מקליפתן וגרעיניהן : **ונגרע**. והגרעינין זורקין וגרעינין מתוך האוכל: **אוממות**. גבי גחלים מייתינן ליה בכילד צולין (ה) גחלים יכול עוממות ת"ל אש אי אש יכול שלהבת כו': **עוממות**. לא התקינו מראיתו להיות הם כאים ממנו: **מאמצין**. לקמן גבי עינים של מת בפ' שואל (דף קנא:) : **במשיפה של קילור**. שרגילין לשופו בחלב של אשה : **כדי לשוף במים**. לשני עינים : **כדי שיפה או כדי אחיזה ושיפה**. מה שנדבק באלבעותיו לבד מה שנותן בעיניו : **אפומא דכולה כתית**. וכל מכה קרויה פה : **מורשא קמא**. עליון של תורה אור מכה : **שבלול**. לימל"א (ו) : **לכתית**. עייקרא מניחה (לכתית) עליו: **זבוב לצירעה**. למי שעקצו צירעה כותש זבוב ומניחה עליו : **לחפפית**. מין שחין: **סממית**. ארליגניי"ה בלע"ז : **לעקרב**. עקילת עקרב כותש סממית ומניחה עליו : **ושייף**. ומושח : **מפגיע**. חיה קטנה וקולה גדול ושומע וירא שמא בריה גדולה ובורח : **יתוש**. נכנס לפיל בחוטמו וכן סממית לעקרב נכנס לו בחוטו : **סנונית**. ארונדייל"א נכנסת תחת כנפי הנשר ומעכבו מפרישת כנפיו : **כילבית**. שרץ קטן ונכנס לדג גדול בחוטו* : **המבליג שוד על עז**. המחזיק שדוד על הגבור : **כל חללי עלמא**. פירוש דברים הנעשים בכל חלל העולם : **מסגיין ברישא עדרא**. מהלכות בראש העדר : **ברישא חשוכא**. שהם עזים שחורות שהם רחלות לבנות : **מכסיין**. בזנב : **והני מגליין**. העזים אין להם אליה : **הני דמכסינן מינייהו**. רחלים שאנחנו מתכסין מצמרן גם הן מכוסות : **דאכלה כיסי**. קוצים לפיכך זנבו קצר כדי שלא ידבקו בה הקוצים : **ובעי לכרכושי בקי**. להבריח היתושין : **קמצא**. ארבה ול"נ קמצא [נמלה] : **חילפי**. ערבה : **ואי קשיא נדיא ומסמוורא**. ואם היתה קשה תנוד ותעקר כשתכה בעלים : **ומסמוורא**. יסתמו עיניה שמראות עיניה תלויה בה כדשמואל : **תימרא דתרנגולתא מידליא לעילא**. ריס של עין התחתון כשעולה עיניו עולה למעלה מן העליון ובשאר כל בריה העליון שוכב על התחתון : **משום דדייר אדפי**. שעולה בלילות על הקרשים והקורות צריך שיעלה התחתון על העליון מפני העשן שלא יכנס בעיניו : **מסכוליפא**. דבר שמטבילין בו כגון כותח או שאר ליפתן : **מהי תכלה דא**. לכשיכלה מה נאכל ול"נ מתי תכלה דא לפי שאינו כלה עד זמן ארוך שאינו נאכל אלא מעט מעט : **ביתא בא ואיתיב**. שדרך לישב בבית: **בקתא**. בית צר וקטן : **בי עקתא**. בית צר : **כופתא**. מכתשת צ"א מדה לחטין ול"נ כמין גולם עץ עשוי לישיבה כמו כופת שאור שיחדה לישיבה דתניא בפסחים (דף מה:): **כוף סיב**. כפוף אותו ושב עליו: **לבני לבני**. מתקיים לדורות הרבה : **הוצא**. גדר קוצים או לולבים : **חציצה**. אינו דבר קיימא אלא חלילה בעלמא: **כוזא**. כלי חרס קטן : **כוס**. כלומר דבר מועט וקל כמו זהו מהו חשוב למלאותו לי מייך במתנה : **שוטיתא**. בד של הדס שמרקדין בו לפני כלה : **שטותא**. נראה המרקד כשוטה : **משיכלא**. ספל גדול שהכל רוחצים ידיהם ורגליהם ממנו : **מאשי כולא**. רוחץ את הכל : **משיכלתא**. ספל קטן ונאה : **משיא כלתא**. מיוחד לחשובים כמו כלה ואשה חשובה לרחוץ ממנו : **אסיתא**. מורטייר : **חסירתא**. שחסר החקיקה מבפנים : **בוכנא**. עלי שכותשין בו : **לבושא**. חלוק עליון שקורין שרוק: **לא בושה**. למנוע הבושה שמכסה כל החלוקים התחתונים הקרועים ורעים : **גלימא**. שאין לו חיפוך אברים : **כגולם**. מקמורין נאה : **גולתא**. **גלי ותיב**. כשהוא יושב מגלה עצמו שלא ישב עליו שלא ילכלכו ולא ישופנו בקרקע ויגיר שערו ויקרע ויבלה : **בור זינקא**. בור שיבשו מימיו קורין כן : **נקי**. חסר מימיו : **סודרא**. דרך תלמידי חכמים לעטוף סודר : **אפדנא**. טרקלין של מלכים : **אפיתחא**. אל פתח זה יבאו הכל אם למשפט אם לשרת המלך : **אבר קטן**. אחד מפרקי אצבע קטנה : **דגדול**. של אדם גדול של קטן והאי קטן דאבר קאי אי נמי אבר גדול של קטן והאי קטן אגברא קאי ולא אאבר : **לא אבר קטן**. וקטן אכולה מילתא קאי אבר קטן של גוף קטן : **דרבי שמעון כו'**. והכי קאמר כדי לסוך בו אבר קטן וקטן יהא הגוף בן יומו ורבי נתן סבר חד קטן אמרינן או האבר או הגוף אבל תרי קוטני לא : ה"ג דכולי עלמא אבר קטן של קטן בן יומו לא וליתא

גרעינין או גרעינין אמר רבא בר עולא ונגרע מערכך איבעיא להו אוממות או עוממות אמר רב יצחק בר אבדימי ארזים לא עממוהו בגן אלהים איבעיא להו מאמצין תנן או מעמצין א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן ועוצם עיניו מראות ברע ת"ר המוציא חלב של בהמה כדי גמיאה, חלב של אשה ולובן של ביצה כדי ליתן במשיפא (א) של קילור, [קילור] כדי לשוף במים בעי רב אשי כדי שיפה או כדי אחיזה ושיפה תיקו: דבש כדי ליתן על הכתית: תנא כדי ליתן על פי כתית בעי רב אשי על כתית אפומא דכולה כתית או דילמא אמורשא קמא דכתית לאפוקי (ב) הודרנא דלא, תיקו: אמר רב יהודה אמר רב כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה: ברא שבלול לכתית, ברא זבוב לצירעה, יתוש לנחש, ונחש לחפפית, וסממית לעקרב, (ג) היכי עביד ליה מייתי חדא אוכמא וחדא חיורא ושלקי להו ושייפי ליה ת"ר חמשה אימות הן אימת חלש על גבור: אימת מפגיע על ארי אימת יתוש על הפיל אימת סממית על העקרב אימת סנונית על הנשר אימת כילבית על לויתן א"ר יהודה אמר רב מאי קרא המבליג שוד על עז: (ד) רבי זירא אשכח לרב יהודה דהוה קאי אפיתחא דבי חמוה וחזייה דהוה בדיחא דעתיה ואי בעי מיניה כל חללי עלמא הוה אמר ליה, א"ל מ"ט עיזי מסגן ברישא והדר אימרי א"ל כברייתו של עולם דברישא חשוכא והדר נהורא מ"ט הני מכסיין והני מגליין הני דמכסינן מינייהו מכסיין והני דלא מכסינן מינייהו מגליין, מ"ט גמלא זוטר גנובתיה משום דאכל כיסי, מ"ט תורא אריכא גנובתיה משום דדייר באגמי ובעי לכרכושי בקי, מ"ט קרנא דקמצא רכיכא משום דדיירא בחילפי ואי קשיא נדיא ומתעוורא דאמר שמואל האי מאן דבעי דליסמיה לקמצא לשלופינהו לקרני, מ"ט האי תימרא דתרנגולתא מדלי לעילא דדיירי אדפי ואי עייל קטרא מתעוורא. דשא = דרך שם, דרגא = דרך גג, מתכוליתא מהי תכלה דא, ביתא = בא ואיתיב בה, ביקתא = בי עקתא, כופתא = כוף ותיב, לבני = לבני בני הוצא = חציצה, חצבא = שחוצב מים מן הנהר, כוזה = כוזה, שוטיתא = שטותא, משיכלא = מאשי כולה, משיכלתא = משיא כלתא, אסיתא = חסירתא, בוכנה = בוא ואכנה, לבושה = לא בושה, גלימא = שנעשה בו כגלם, גולתא = גלי ואיתיב, פוריא = שפרין ורבין עליה, בור זינקא = בור זה נקי, סודרא = סוד ה' ליראיו, אפדנא = אפיתחא דין ת"ר שלשה כל זמן שמזקינין מוסיפין גבורה ואלו הן: דג ונחש וחזיר: שמן כדי לסוך אבר קטן: אמרי דבי ר' ינאי שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו מיתיבי שמן כדי לסוך אבר קטן, וקטן בן יומו מאי לאו אבר קטן דגדול ואבר גדול של קטן בן יומו, אמרי לך דבי ר' ינאי לא ה"ק שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו לימא כתנאי שמן כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו דברי ר' שמעון בן אלעזר ר' נתן אומר כדי לסוך אבר קטן מאי לאו בהא קמיפלגי דר"ש בן אלעזר סבר אבר קטן של קטן ור' נתן סבר אבר קטן דגדול או אבר גדול דקטן אבל אבר קטן של קטן בן יומו לא: לא דכולי עלמא אבר קטן דקטן בן יומו לא וליתא

תוספות

דרבי שמעון בן אלעזר סבר אבר קטן של קטן בן יומו כו'. תימה דאדרבה איפכא מסתברא דר' נתן דקאמר אבר קטן משמע טפי של קטן בן יומו מרשב"א דקאמר אבר קטן וקטן בן יומו דהא לעיל פריך אדבי ינאי דמפרש אבר קטן דמתניתין אבר קטן של קטן בן יומו דהוי כלישנא דר' נתן מברייתא דקתני בה כלישנא דרשב"א ויש לומר דלמאי דמשני הוי סברא איפכא ונקט הכא כדמסיק לעיל ואית ספרים דגרסי איפכא ואין נראה דהא מסיק דלרשב"א אבר קטן של קטן בן יומו ולמאי דגרס איפכא לא הוי כמסקנא לא לפי דמייתי השתא ולא לפי מה שדוחה לא דכולי עלמא כו':

רבינו חננאל

יהא בה כזית. אבל דם דסמיך שהוא עבה כשיקרוש רביעית יהא בה [יותר מכזית]. אי נמי עד כאן לא קאמר ר' יוסי ב"ר יהודה שרביעי' דם לכשתקרוש יהא בה רביעית אלא בדם דסמיך. אבל יין דקליש אין כזית יבש בא אלא מהרבה רביעיות. והלכך לר' יוסי ב"ר יהודה אם הוציא פחות מכזית יבש חייב דאפשר הוי כום רביעית: כתית הוא הנקרא בלשון ישמעאל דומל. ולא נודע לנו על הכתית כולה להוציא סביבין. או על פיו להוציא מורשא שלו שהיו גבהן כולן והוא גופו. שבלול אמרו הוא דביש שנקרא חבלילו. חפיפית בל' ישמעאל וקובה והוא דבר שמתכנס על העור מן המינוף. מפגיע חיה קטנה שהיא מהלכת בין רגלי הארי וצועקת בקול גדול ומבהלת הארי ונקראת אל פרת אך. סנונית שנקרא בלשון ישמעאל אלכם נאף ים ש רחלות מיכסיאן באליה ועיזי מיגליאן. א"ל רחלות נזוזות צמר ואנן מכסין מהן אבל עזים לא מכסין. כסי קוצים קוצים. דרגא סולם. מסיכלא. ספל קטן של מים. שמן כדי לסוך אבר קטן של תינוק בן יומו. והא דתניא כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו לא פירושא ב' מיכות אבר קטן וקטן נמי בן יומו. אלא אבר קטן. והקטן ההוא בן יומו:

רב נסים גאון

(שייך לקמן דף עח ע"ב) **אסור** לשהות שטר פרוע א"ב משכחת לה במסכתא דכתובות בפ' האשה שנתארמלה (דף יט) אמר ר' יהושע בן לוי אסור לאדם שישהה שטר פרוע בתוך ביתו שנא' (איוב יא) ואל תשכן באהליך עולה וכן עוד תמצא בזה הפר' עיקר הדברים במודה בשטר שכתבו אמר רב הונא אמר רב מודה שכתבו אינו צריך לקיימו אמר ליה רב נחמן ננבא נגובי למה לך אי סבירא לך כר' מאיר אימא כר' מאיר אמר ליה ומר היכי סבירא ליה אמר ליה כי אתו לקמן אמרי' להו קיימו שטרייכו ונחותו לדינא והלכתא כרב נחמן שצריך לקיימו. בכותבין שובר קמיפלגי משכחת לה בפרק גט פשוט (בבא בתרא דף קעא) דקעביד ר' חנינא בר (פאסי) [פפי] כר' יוחנן וריש לקיש דקאמרי כותבין שובר וכן כי אתא רבין אמר ר' אלעא כותבין שובר וכן הלכה ומישתכחת עוד בפרק האשה שנתאלמנה (כתובות דף טז) אמר ר' אבהו כותבין שובר ובפרק הכותב (נו) לאשתו (שם דף פט) אמרו במקום דלא אפשר ודאי כותבין שובר:

גליון הש"ס גמ' משיא כלתא. עי' רש"י ע"ז דף נא ע"ב ד"ה דסחופא: